

свій активний розвиток та зростання показників ефективності виробництва. Створення оптимальних умов для їх адаптації та найбільш повного використання переваг агломераційного ефекту території становить основне завдання діяльності органів регіональної і місцевої влади агломераційних утворень України. Таким чином, встановлення економічної ефективності функціонування промислових агломерацій України у ринкових умовах виступає дієвим інструментарієм розробки стратегій регіональної політики та змістовного наповнення проектів і планів соціально-економічного розвитку території, що є основою для подальших розвідок у цьому напрямі.

Список використаної літератури

1. Пилипенко И. В. Конкурентоспособность стран и регионов в мировом хозяйстве : теория, опыт малых стран Западной и Северной Европы / И. В. Пилипенко. – Смоленск : Ойкумена, 2005. – 496 с.
2. Проблемні питання формування стратегії соціально-економічного розвитку промислового міста : зб. наук. пр. / під заг. ред. В. Н. Амітана. – Мажіівка, 2005. – 107 с.
3. Anderson R. J. Industrial firm linkages in a post-soviet urban economy : implications for development policy and programmes / R. J. Anderson // Progress in Development Studies. – 2006. – Vol. 6. – № 3. – P. 224–241.
4. Pontes J. P. Agglomerations in a vertically-related oligopoly / J. P. Pontes // Portuguese economic journal. – 2005. – Vol. 4. – P. 157–169.
5. Roberts V. H. Industry clusters in Australia : recent trends and prospect / V. H. Roberts, M. J. Enright // European Planning Studies. – 2004. – January. – Vol. 12. – № 1. – P. 99–121.

Адреса для листування:
Просп. Академіка Глушкова, 2,
МСП-680, м. Київ.

Статтю подано до редколегії
02.12.2011 р.

УДК 911.3:332.3(477.44)

П. О. Сухий – доктор географічних наук, доцент, завідувач кафедри геодезії, картографії та управління територіями Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;
К. В. Дарчук – аспірант Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;
Н. А. Зелена – студентка Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Аналіз використання земельних ресурсів Вінницької області

*Роботу виконано на кафедрі геодезії,
картографії та управління територіями
ЧНУ ім. Ю. Федьковича*

Розглянуто сучасний стан та особливості використання земельного фонду Вінницької області. Досліджено компонентну структуру земельного фонду та особливості його територіальної диференціації. Визначено рівень забезпеченості населення досліджуваної території сільськогосподарськими угіддями. Розглянуто сучасні особливості використання земель у межах основних категорій. Запропоновано варіанти оптимізації використання земельних ресурсів на перспективу залежно від впливу природно-географічних та соціально-економічних чинників.

Ключові слова: земельний фонд, водний фонд, землекористування, лісовкриті площі, сільськогосподарські угіддя, малопродуктивні землі, оптимізація використання земельних ресурсів.

Сухой П. А., Дарчук К. В., Зеленая Н. А. Анализ использования земельных ресурсов Винницкой области. Рассматриваются современное состояние и особенности использования земельного фонда Винницкой

області. Исследуются компонентная структура земельного фонда и особенности его территориальной дифференциации. Определяется уровень обеспеченности населения исследуемой территории сельскохозяйственными угодьями. Рассматриваются современные особенности использования земель в пределах основных категорий. Предлагаются варианты оптимизации использования земельных ресурсов на перспективу в зависимости от воздействия природно-географических и социально-экономических факторов.

Ключевые слова: земельный фонд, водный фонд, лесопокрытые площади, землепользование, сельскохозяйственные угодья, малопродуктивные земли, оптимизация использования земельных ресурсов.

Suchij P. O., Darchuk K. V., Zelenaya N. A. Analysis of the Use of Land Resources Vinnitsa Region. The current state and characteristics of the land fund of the Vinnitsa region. The component structure of the landed fund and feature of his territorial differentiation is explored. The level of material well-being of population of the explored territory is definite by agricultural lands. The modern feature of the use of earths are exposed within limits of basic categories. The variants of optimization of the use of the landed resources are offered on a prospect depending on influencing of natural-geographical and socio-economical factors.

Key words: the landed fund, water fund, built-up earths, forest areas, land-tenure, agricultural lands, underproductive earths, optimization of the use of the landed resources.

Постановка наукової проблеми та її значення. Земля – особливий вид природних ресурсів, який при раціональному використанні є практично невичерпним і покращує свої властивості залежно від виду господарської діяльності на ній. Розподіл земельних ресурсів на категорії здійснюється з урахуванням низки чинників, зокрема: природні, соціально-економічні та екологічні. Безпосередньо їх вплив зумовлює різноманіття цільового використання земель. Водночас невідповідність соціально-економічної діяльності природним умовам викликає негативні наслідки як для самих земельних ресурсів, так і для суб'єктів господарювання, які їх використовують.

Вінницька область займає 2649,2 тис. га, (4,4 % території України), поділяючи з Донецькою 11-те місце в країні. Регіон з-поміж інших вирізняється відносною однорідністю цільового призначення земель. У структурі земельного фонду домінують землі сільськогосподарського призначення, частка яких становить майже 76 %. Друге місце займають землі лісогосподарського призначення, на які припадає 14,3 %, решту категорій складають – 6,7 %.

У Вінницькій області зафіксовано цілу низку проблем, пов'язаних із використанням земельних ресурсів, які потребують негайного вирішення. Кожна із категорій земель має певні специфічні позитивні та негативні тенденції розвитку. Причиною останніх, у більшості випадків, є недотримання оптимального режиму використання угідь, порушення умов раціонального використання земель, їх забруднення, що є загрозою екологічній безпеці, неконтрольоване «хижацьке» використання корисних копалин, непроведення заходів щодо відновлення деградованих унаслідок господарської діяльності земельних угідь, брак ефективного механізму планування та регулювання режиму використання земельних ресурсів, недосконалість нормативно-правова база в галузі земельних відносин, відсутність у населення певної культури землекористування.

Аналіз останніх досліджень із цієї проблеми. Зважаючи на досить тривалий період заселення досліджуваної території та її господарського освоєння, проблемі використання земельного фонду Вінницької області присвячено багато наукових праць. Про це засвідчують дослідження Г. І. Денисика [6; 7], І. М. Войни (2010), О. В. Дедова, О. І. Бабчинської, В. П. Руденка [12], В. І. Мацоли, Л. П. Царика (2009–2010), Л. М. Черчика, І. М. Яковенка та ін. Окремі аспекти сучасного стану використання земельних ресурсів Вінницької області вивчено недостатньо, що й зумовило вибір теми цієї публікації.

Метою дослідження є конструктивний аналіз та специфіка використання земельного фонду Вінницької області. Відповідно до цього потрібно вирішити такі **завдання**:

- проаналізувати сучасний стан використання земельних ресурсів Вінницької області;
- виявити особливості компонентної структури земельного фонду області;
- визначити величину значення коефіцієнтів залучення земель до господарського обігу та ефективності використання орних земель регіону;
- запропонувати заходи для покращення стану використання земельних ресурсів та навколишнього довкілля Вінницької області.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Сучасна структура земельного фонду Вінницької області формувалася протягом тривалого періоду під впливом різноманітних чинників. Рівнинність поверхні, сприятливі природно-кліматичні умови, давнє господарське освоєння досліджуваної території спричинили докорінне перетворення довкілля. Загальна площа земель у межах Вінницької області становить 2649,2 тис. га та їх розподіл за основними категоріями є нерівномірним. 3-поміж усіх категорій переважають землі сільсько-господарського призначення, на які припадає 76,1 % до загалу.

Землі лісогосподарського призначення займають друге місце в області за площею, після земель сільськогосподарського призначення. За даними Головного управління земельних ресурсів у Вінницькій області, площа лісів та інших лісовкритих площ становить 378,7 тис. га (14,3 %), з яких 239,6 тис. га вкрито лісовою рослинністю. Лісистість регіону нижча, ніж в інших областях, що спричинено значною господарською освоєністю досліджуваної території.

Під забудовані землі станом на 01.01.2010 р. в області відведено 106,7 тис. га (4,0 % від загальної площі області). Найвищими відсотковими значеннями забудованих земель у структурі земельного фонду характеризуються території Вінницького, Немирівського та Погребищенського районів.

Відкриті заболочені землі у регіоні займають площу 29,1 тис. га (1,1 % від загальної площі області) і в основному представлені низинними болотами. Відкриті землі без рослинного покриву, або з незначним рослинним покривом займають площу 25,2 тис. га (1,0 % до загалу) і належать вони до кам'янистих місцин. Найбільші площі цих земель розміщені у межах Могилів-Подільського, Ямпільського, Муровано-Куриловецького та Піщанського районів.

Землі під водами у районі займають площу 43,5 тис. га (1,6 % від загальної площі області) та представлені землями, що знаходяться як під природними, так і штучними водними об'єктами [14].

Основним видом землекористування в області є сільськогосподарське. Частка сільськогосподарських угідь в усіх категоріях землекористувачів разом із присадибними землями становить 75,9 % від загальної площі області. У їх структурі 85,7 % займає рілля, на пасовища припадає 9,3 %, для сіножатей відведено 2,5 %, землям із багаторічними насадженнями – 2,5 %. Пересічна землезабезпеченість одного мешканця області становить 0,98 га орних земель [14].

Майже половина сільськогосподарських угідь області (49,0 %) відрізняється досить високим рівнем природної родючості і представлена комплексом чорноземних та лучно-чорноземних ґрунтів. Понад 17 % площ зайнято темно-сірими опідзоленими ґрунтами середнього рівня родючості. Проте, на третині всієї території угідь (31,4 %) переважають порівняно низькородючі світло-сірі й сірі опідзолені ґрунти. Окрім того, на 98,0 тис. га (5,3 %) поширені малопродуктивні ґрунтові відміни: дерново-підзолисті, мочаристі, лучно-болотні й болотні ґрунти [14].

У структурі сільськогосподарського природокористування найбільшу частку займають орні землі. Загальна площа ріллі станом на 01.01.2010 р. становить 1723,6 тис. га. Найбільші площі цього виду угідь у Бершадському (91,7 тис. га), Хмільницькому (86,0 тис. га), Козятинському (85,2 тис. га) та Оратівському (85,0 тис. га) районах. Зазначимо, що найвищою часткою ріллі у структурі сільгоспугідь характеризуються райони, розміщені у північній частині області, на Придніпровській височині. Висока розораність території зумовлена насамперед комплексом природно-географічних чинників, із-поміж яких: рівнинність території, сприятливі агрокліматичні умови, висока природна родючість ґрунтів, продуктивна природна трав'яниста рослинність. Із соціально-економічних чинників зазначимо: високу щільність сільського населення, значне сільськогосподарське освоєння території, історичні навички населення у веденні агровиробництва та існуючу територіальну організацію харчової промисловості. Разом із тим продуктивність орних земель та інших сільськогосподарських угідь знижує їх кам'янистість (наявність у верхньому шарі ґрунту уламкових порід), яка найбільше проявляється в Придністер'ї.

Аналіз використання земельних угідь, зайнятих під багаторічними плодовими насадженнями, свідчить про те, що 56,6 % (27,4 тис. га) усіх площ зайнято світло-сірими і сірими ґрунтами, на яких вирощування садів є найбільш продуктивним і рентабельним [6]. Дещо менша продуктивність плодових насаджень спостерігається на масивах, розміщених на темно-сірих ґрунтах і чорноземах опідзолених.

Із точки зору ефективності використання ґрунтового покриву і найбільш сприятливих ґрунтовірних і підстилаючих порід, перспективним районом садівництва в області вважаємо її центральну частину, а саме території: Немирівського, Тиврівського, Тульчинського та Шаргородського районів.

Займаючи 11,8 % території всіх сільгоспугідь області (236,9 тис. га), природні сіножаті та пасовища не відрізняються значною продуктивністю і кормовою перевершеністю травостою, що відіграло б помітну роль у кормовому балансі області. Найбільші площі сіножатей і пасовищ концентруються у Літинському (13,5 тис. га), Жмеринському (12,6 тис. га) і Калинівському (11,3 тис. га) районах, території яких приурочені до розчленованих ділянок Подільської височини та регіону Придністер'я.

Структура сільськогосподарських угідь Вінницької області за останні десять років зазнала окремих змін. За цей період площі під ріллею зменшилися на 7 тис. га, земель під багаторічними насадженнями – на 1,7 тис. га, території під сіножатями – на 1 тис. га, землі під пасовищами – на 0,4 тис. га, а частка перелогів, навпаки, збільшилася на 0,81 тис. га [14]. Скорочення площ сільськогосподарських угідь пояснюється їх вилученням із агровиробництва і переведенням до категорії земель, що використовуються для будівництва.

Важливим у процесі дослідження є визначення величини значення коефіцієнтів залучення земель до господарського обігу та ефективності використання орних земель. Вінницька область, з-поміж інших областей України, вирізняється як один із регіонів із найвищим рівнем використання земель сільськогосподарського призначення. Розрахунок коефіцієнта залучення земель до господарського обігу (КЗЗГО) засвідчує, що максимальні його значення спостерігаються на території Липовецького – 0,86 та Теплицького – 0,86, дещо нижчий він в Оратівському – 0,83 та Чернівецькому – 0,83 районах. Найменші значення коефіцієнта залучення земель до господарського обігу на території Тростянецького – 0,66, Чечельницького – 0,67 та Піщанського – 0,68 районів.

Аналіз показників територіальної диференціації значень коефіцієнта свідчить про більш інтенсивне використання земельного фонду у східній частині області, що пов'язане із впливом як природно-географічних (рівнинність території, якісний склад ґрунтового покриву), так і соціально-економічних (щільністю сільського населення на даній території) чинників.

За значенням коефіцієнта використання ріллі найінтенсивніше розораними є території Гайсинського, Липовецького, Оратівського, Погребищенського та Хмільницького районів – 0,99. Найнижчі показники у Барському, Вінницькому (0,93) та Могилів-Подільському (0,94) районах.

Надмірно висока розораність території області є реальним наслідком екстенсивного способу ведення сільського господарства, зумовленого командно-адміністративним стилем організації агровиробництва. У результаті такої господарської діяльності на сільгоспугіддях почали інтенсивно розвиватись ерозійні процеси, наслідком яких є розвиток яружно-балкової мережі, змив верхнього шару ґрунту та деградація природної рослинності. Соціалістичні плани сільськогосподарського виробництва спонукали до розорювання схилових земель, прибережних і придорожніх смуг, природних кормових угідь, у результаті чого було порушено екологію довкілля. Зрозуміло, що за таких умов приріст продукції значно відставав від приросту засобів праці, інколи у 4–5 разів, при непоганих первинних показниках продуктивності, що призвело у кінцевому результаті до формування ірраціональної системи ведення сільськогосподарського виробництва, яке ґрунтується на граничному використанні природного біологічного потенціалу землі, пріоритетності економічних вигод, результатом діяльності сільськогосподарських підприємств, як наслідок, до втрати продуктивності земельних ресурсів та розповсюдження негативних екологічних явищ.

На території Вінницької області домінують лісостепові ландшафти. У структурі лісостанів переважають широколистяні породи дерев: граб, клен, липа, дуб, ясен. Трав'яниста рослинність також характеризується великою різноманітністю. Лише дикорослинних різновидів нараховується майже тисяча.

Станом на 01.01.2010 р. площа лісів та інших лісовкритих територій у регіоні становила 378,7 тис. га (14,3 % від загальної площі області). У відсотковому співвідношенні землі лісового фонду поділяються таким чином: вкриті лісовою рослинністю землі займають 92,5 %, не вкриті лісовою рослинністю землі – 4,5 % [14]. Найбільші масиви лісів зосереджено у південній частині області. Лідерами за показниками лісистості є Чечельницький (26,3 %), Піщанський (22,2 %), Тульчинський (19,7 %), Літинський (19,3 %) та Тростянецький (19,3 %) райони. Аутсайдерами виступають Козятинський (4,8 %), Липовецький (5,3 %), Теплицький (6,3 %), та Чернівецький (8,8 %).

За розрахунками лісівників оптимальна лісистість для цього регіону має складати 18–25 %. Цей показник суттєво відрізняється у розрізі адміністративних утворень. Площа лісів першої групи становить – 117,4 тис. га, лісів другої групи – 247,5 тис. га. Сьогодні на території області спостерігається позитивна динаміка до збільшення площ лісових насаджень.

За статистичними даними площа лісів та інших лісовкритих площ за 10-річний період збільшилася на 3 тис. га, що суттєво вплинуло на значення показника лісистості території. Для забезпечення екологічних стандартів в області необхідно збільшити залісненість до рівня 18–25 %, насамперед за рахунок лісорозведення на деградованих і малопродуктивних сільськогосподарських угіддях.

Станом на 01.01.2010 р. площа земель, відведених під забудову у Вінницькій області, становила 106,7 тис. га (4 % до загалу). В останні десятиліття ситуація постійно змінювалася. Площі земель під житловою забудовою збільшилися на 1,1 тис. га. Приріст простежено й у відведенні земель для закладів інфраструктури (0,5 тис. га), а також земель для відкритих розробок, кар'єрів і шахт [14].

Динамічні зрушення пояснюються інтенсивним будівництвом житлових комплексів, а також інфраструктурних об'єктів, що стрімко розвиваються та проведенням робіт із видобування корисних копалин. Одночасно спостерігаємо процес зменшення площ земель, зайнятих під промисловими об'єктами (на 1 тис. га), транспорту і зв'язку (на 0,2 тис. га). Зменшення земельних площ цієї категорії зумовлено тим, що в часи становлення незалежності України кількість промислових підприємств зменшилися, а ділянки, які вони займали, отримали інше цільове призначення.

Загальна частка земель громадського призначення становить 6,5 %, на землі комерційного призначення припадає 1,6 %, на частку земель змішаного використання – 1,7 % загальної площі області.

Всього на території області нараховується 3600 річок і струмків загальною довжиною 11 800 км, густота річкової мережі 0,43 км/км². У межах Вінницької області протікають дві великі річки (Південний Буг і Дністер), чотири середніх (Соб, Мурафа, Рось, Гірський Тікич), 226 малих річок із довжиною понад 10 км. Значна кількість водних ресурсів області акумулюється у створених водосховищах та озерах. В області налічується 65 водосховищ, загальною площею водного дзеркала 11167 га та об'ємом води у 282,6 млн м³; 4033 ставків із загальною площею водного дзеркала близько 20 552 га [6]. Землі водного фонду становлять 1,6 % території Вінницької області, найбільша частка припадає на ставки (53,1 %). Значно менші відсоткові значення мають штучні водосховища (22,8 %), природні водотоки (20,8 %), штучні водотоки (3,1 %) [14]. Частка озер, прибережних і замкнутих водойм, лиманів становить лише (0,01 %). Найбільше земель, водного фонду зосереджено у Бершадському – 2780,9 га, Літинському – 2627,9 га, Калинівському – 2465,6 га районах, а найменше у Піщанському – 180,9 га, Томашпільському – 282,9 га, Крижопільському – 390,4 га та Чернівецькому – 400,4 га районах.

Площа об'єктів та територій природо-заповідного фонду на 01.01.2010 р. в області становила 27,3 тис. га, що складало лише 1,03 % до загальної площі [14]. Упродовж 2008–2010 років суттєвих змін у складі та площах територій і об'єктів природно-заповідного та рекреаційного фонду Вінницької області не відбулося. Землі рекреаційного призначення займають площу в 0,6 тис. га, землі оздоровчого призначення – 0,8 тис. га. З покращенням матеріального становища населення зростає кількість рекреантів. Для відпочинку населення використовуються ліси, долини річок, кемпінги, будинки відпочинку, санаторії. Потенційно придатними для рекреації є лісові, лучні території, штучні насадження. За даними Головного управління земельних ресурсів у Вінницькій області, частка земель оздоровчого та рекреаційного призначення (зон масового відпочинку та туризму) становить 1,43 тис. га (0,05 % до загальної площі земельного фонду області). Це надзвичайно низький показник, оскільки освоєність і залучення цих земель є нерівномірними. З-поміж районів області, порівняно більшою часткою у цій категорії земель відокремлюється Вінницький, Крижопільський та Хмельницький райони. Найбільші площі земель, потенційно придатні для рекреаційного використання, є на території Жмеринського, Немирівського, Тульчинського, Погребищенського та Чечельницького районів.

Основними чинниками, які можуть негативно або позитивно впливати на стан довкілля області, в останні роки є розвиток сільського зеленого туризму. Розвиток туристичної інфраструктури сприятиме використанню територій та об'єктів природно-заповідного фонду в природоохоронних,

науково-дослідних, оздоровчих, рекреаційних, освітньо-виховних цілях. Позитивним результатом стане розробка нових туристичних маршрутів та тематичних екскурсій, прокладання екологічних навчальних стежин, проведення природоохоронних акцій, розвиток активного та пасивного сільського зеленого туризму, організація тематичних екологічних таборів для дітей та молоді.

Висновки і перспективи подальших досліджень. У галузі раціонального використання та охорони земельних ресурсів доцільно використовувати досвід розвинутих країн: максимальне зменшення забруднення навколишнього середовища та шкоди, яка завдається йому сільським господарством, промисловим виробництвом, соціально-побутовою діяльністю та іншими видами господарювання; збільшення доходів селянських господарств шляхом надання субсидій на розвиток виробництва та стимулювання охоронної діяльності за рахунок виплат рентних платежів із інших видів землекористування; розробка та впровадження спеціальних екологічних програм захисту та збереження земельних ресурсів, передбачення джерел фінансування та суворий нагляд за їхнім дотриманням.

Для забезпечення сталого розвитку земельних відносин як у Вінницькій області, так і в Україні загалом потрібно виробити чітку стратегію подолання негативних явищ у діяльності щодо використання та охорони земель. Для території області запропонуємо низку заходів, які слід провести для покращення стану земельних ресурсів та навколишнього середовища, зокрема:

- вилучення із сільськогосподарського використання малопродуктивних та непридатних для використання земель;
- заліснення балок, ярів, схилів, зсувонебезпечних територій;
- використання у сільському господарстві нових технологій, для покращення та відновлення родючості ґрунтів;
- використання очисних споруд на підприємствах, які забруднюють навколишнє середовище відходами своєї діяльності;
- створення парків, відведення земель до категорії природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення.

Проте, механізми реалізації цих заходів у більшості випадків залишаються неефективними, оскільки головною проблемою, як і в інших галузях суспільного життя, залишається брак фінансування. Ще однією, не менш важливою проблемою є недостатня нормативна база у галузі реалізації земельних відносин, яка б чітко визначала права, обов'язки та відповідальність усіх сторін земельних відносин.

Список використаної літератури

1. Атлас Вінницької області / [гол. ред. Т. В. Погурельська]. – К. : ТОВ Мапа, 2001. – 20 с.
2. Бойко Л. Екологічні загрози і земельні відносини: як вийти з критичної ситуації? / Л. Бойко // Землевпоряд. вісн. – К., 2010. – № 9. – С. 23–25.
3. Бусуйок Д. Поняття державного управління земельним фондом в Україні / Д. Бусуйок // Право України. – 2008. – № 10. – С. 120–125.
4. Голобородько С. Консервація земель в Україні: міфи та реальність / С. Голобородько // Агроперспектива. – 2010. – № 1. – С. 70–73.
5. Гудзевич А. В. Природно-заповідна Вінниччина / А. В. Гудзевич. – Вінниця, 2002. – 147 с.
6. Денисик Г. І. Географія Вінницької області : пробний навч. посіб. для серед. шк. / Г. І. Денисик, Л. Ф. Жовнір. – Вінниця : Гіпаніс, 2004. – 308 с.
7. Денисик Г. І. Природа Вінниччини : пробний навч. посіб. для серед. шк. / Денисик Г. І. – Вінниця : Консоль, 2009. – 136 с.
8. Динаміка змін земельного фонду України з 1994 по 2009 роки // Землевпоряд. вісн. – 2009. – № 4. – С. 18–19.
9. Зарецька Ж. Земельні фонди та їх використання в сільському господарстві / Ж. Зарецька // Справ. економіста. – 2008. – № 4. – С. 90–95.
10. Земельний кодекс України. – К. : Нац. кн. проект, 2010. – 96 с.
11. Мельник С. І. Основи раціонального використання земельного фонду в ринкових умовах аграрного виробництва / С. І. Мельник // Наукові основи рац. використ. земель, виведених з обробітку : матеріали міжнар. конф., Чабани, 11–13 черв. 2002 р. – К., 2003. – С. 7–9.
12. Руденко В. П. Географія природно-ресурсного потенціалу України : підручник. У 3 ч. / В. П. Руденко. – К. : ВД «Кієво-Могилянська академія»; Чернівці : Зелена Буковина, 1999. – 568 с.

13. Статистичний щорічник Вінничини за 2009 рік / за ред. С. Н. Ігнатова ; Голов. упр. статистики у Вінниц. обл. – Вінниця, 2010. – 528 с.
14. Структура, динаміка та розподіл земельного фонду Вінницької області (станом на 01.01.2010 року) : форма 6-зем. Державної звітності / Голов. упр. зем. ресурсів у Вінниц. обл. – Вінниця, 2010. – 40 с.
15. Третяк А. М. Методологія і методика наукових досліджень у землевпорядкуванні : навч. посіб. / А. М. Третяк, В. М. Другак. – К. : Аграр. наука, 2005. – 300 с.
16. Тришин А. Ф. Статистика : учеб. пособие / Тришин А. Ф. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 240 с.
17. Управління земельними ресурсами : підручник / [В. В. Горлачук, В. Г. В'юн, І. М. Песчанська, А. Я. Сохнич та ін.] ; за ред. В. В. Горлачук. – Львів : Магнолія, 2007. – 443 с.
18. Шаблій О. І. Основи загальної суспільної географії / О. І. Шаблій. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. – 443 с.

Адреса для листування:

58012, м. Чернівці, вул. Коцюбинського, 2,
географічний факультет ЧНУ, кафедра
геодезії, картографії та управління територіями,
e-mail: dkv_1984@ukr.net.

Статтю подано до редколегії
18.11.2011 р.

УДК 911.2:332.33(477.61)

Д. С. Сопов – аспірант Луганського національного
університету імені Тараса Шевченка

До проблем землекористування в сільському господарстві Луганської області

*Роботу виконано на кафедрі географії
ЛНУ ім. Т. Шевченка*

Аналіз структури землекористування у сільському господарстві Луганської області та її змін за останні 60 років свідчить про потребу диференційованого підходу до її реформування. Наголошується на необхідності врахування природних умов окремих регіонів та різного ступеня і різних видів антропогенного навантаження.

Ключові слова: землекористування, сільськогосподарські угіддя, структура сільськогосподарських угідь, земельний фонд, Луганська область.

Сопов Д. С. К проблеме землепользования в сельском хозяйстве Луганской области. Анализ структуры землепользования в сельском хозяйстве Луганской области и ее изменений за последние 60 лет свидетельствует о необходимости дифференцированного подхода к ее реформированию. Подчеркивается необходимость учёта природных условий отдельных регионов, разной степени и разных видов антропогенной нагрузки.

Ключевые слова: землепользование, сельскохозяйственные угодья, структура сельскохозяйственных угодий, земельный фонд, Луганская область.

Sopov D. S. To the Problem of Land-Tenure in Agriculture of the Luhansk Region. The analysis of the structure in the agriculture of the Luhansk region and its changes during last 60 years demonstrate the necessity of the differential approach to its reforming. It is stressed on the necessity of registration of the natural conditions of individual regions and non-equal level and different kinds of anthropogenic loading.

Key words: land using, agricultural lands, structure of agricultural lands, land found, Luhansk region.

Постановка наукової проблеми та її значення. Землекористування, за М. Ф. Реймерсом [4], – це порядок, умови та форми експлуатації земель. Тобто це використання земель для потреб сільського господарства, транспорту, будівництва, рекреаційного, лісового, культурно-оздоровчого, військового господарства тощо з конкретно визначеними цілями. У сільському господарстві